D·N
25/1 1947

Riksdagsreformer

Den bästa riksdagsreformen under senaste tiden är att regeringen med inströmmanden från riksdagshåll uttryckligen har förestått sig att avverka årets arbetsprogram utan höstsession. Den saken framhäves inte särskilt i fredagens radiotillställning om arbetsförhållandena i folkrepresentationen — en diffus och allfamnande debatt i förbigående sagt —, men den spelar stor roll direkt och indirekt. Förvinner kristidsbruket med höstriksdagen, blir det bättre kontakt med hemorten, och riksdagsmännen behöver inte resa så förtvivlat vid veckoskiftena. Samtidigt uppstår det ett tvång till arbetsplanering, som är synnerligen nyttigt. Försöken att åberopa något slags parlamentarisk naturlag med riksdag praktiskt taget året runt som följd är misslyckade. Under normala omständigheter är höstsessioner resultatet av dålig arbetsorganisation (både i departementskanaller och utskott) i förening med svaghet för Stockholmsvistelse. Intetdera motivet är fullvärdigt. För resten är det inte oviktigt att regeringen och den centrala förvaltningen befrias från riksdagsbestyren under en tid av året, så att de kan ordentligt förbereda nästa ordinarie session.

Fördelaktigt är också att regeringen numera lägger sig vinn om att vid riksdagens början ge besked om vad den tänker komma med vid den och den tidpunkten. Årets propositionsförteckning ser ganska lovande ut, inte minst genom en jämnare spridning av regeringsförslagen — de viktigaste ärendena har inte hopats som en timmerbröt vid propositionsstadens utgång. Det borde denna gång bli lättare för utskotten att arbeta något så när jämnt. Arbetsfördelningen mellan de två lagutskotten förefaller dock föga ändamålsenlig där borde en justering ske. Nu får man emellertid se om departementscheferna håller sina uttalelser. Gör de inte det, uppstår genast långtoning. Hittills har riksdagen dragit sig för att införa den ordningen att icke brådskande regeringsförslag, som ej färdigställts i tid, uppskjutits till nästa möte. Enligt i riksdagsgruppen Fast skulle det knappast lösa sig att förbjuda. Riksdagsmajoriteten kommer att börja sig för regeringens omdöme, meddelade han i radiodebatten. Det låter troligt. Transportkompaniet svälker inte.

Gamla traditioner måste vika för mera rationella arbetsmetoder, det var den danske radikale ledaren Bertel Dahlgaards paroll i en kritisk artikel om riksdagens arbetsformer helt nyligen (Politiken 22/1). Han klagade också över de ojämna leveranserna från regeringen och senare från utskotten: där ligger "en väsentlig orsak till att riksdagens arbete mot slutet av sessionen försiggår i ett tempo som inte är försvarligt". Många gånger verkar det rent parodiskt — något liknande kunde inte tänkas exempelvis inom företagsvärlden. Betydligt bättre resultat skulle uppnås om riksdagens egen arbetsledning, främst talmännen, både mera att säga till om. Nu är anspråken på dem mycket små, vilket kommer till uttryck även vid talmansvalen. Även Dahlgaard betonar att talmannen "åtminstone måste spela en mera aktiv roll vid ledningen av folketingets arbete som helhet", alltså inte bara vid kammardebatterna, utan även genlenot utskotten. Motsvarande önskemål har Atos Wirtanen nyss uttalat i samband med en allmän reformdiskussion: "Vad man skulle behöva i riksdagsdebatterna är mera koncentration, större befogenheter för talmännen att verkligen leda meningsutbytet, såsom fallet är i brittiska parlamentet." En annan erfaren riksdagsman, John Österholm, talar om kammar- och utskottsdebatternas "långsamhet och långrandighet".

Åhörarna av årets remissdebatt, första och andra dagen, torde instämma. Särskilt andra dagen var ett vidunder av långrandighet och planlöshet. Partierna själva måste söka fördela krafterna på bästa möjliga sätt, de bör se till att den ene inte upprepar den andre och att de som hyggsamt dröjer till ett senare stadium inte blir lottlösa (två åt partiledare). Lika viktigt är emellertid att de ledande männen på oppositionssidan får större rörelsefrihet. Deras huvudrepliker skall inte bli överstående till kvällen — som skedde på remissdebattens första dag — när de vill möta en motstöt från regeringssidan, men inte hinner göra det inom de beviljade tre minuterna. Intresset för riksdagsförhandlingarna skulle gynnas av att parterna blir mera jämställda i det hänseendet, så att striden på centrala svanitt utvecklar sig fritt och när naturliga höjdpunkter. En av radiodebattörerna, redaktör Wigforss, anmärkte att riksdagsministrarnen "inte talar tillräckligt för läktarna". Riksdagen borde med andra ord vara mera angelägen att komma folket närmare, att fungera som opinionsorgan. Den har blivit ett dåligt organiserat ämbetsverk som glömmer bort att vara folkförsamling. Ingen av deltagarna i radiodiskussionen vägnde heller påstå att "det är bra som det är". Det var det enda de var fullt eniga om.

En stark tendens att mörklägga

frågan om förhållandet mellan kung och regering i samband med beslutet om den tyska divisionens genomnarsch anság sig Dagens Nyheter gär bäst varna för. Samtidigt visar flera andra tidningars hållning styrkan av denna tendens. Svenska Dagbladet angriper direkt själva kravet på upplysning i frågan. Dagens Nyheter måste, påstås det, syfta till ett angrepp antingen mot kungen eller mot statsrådet Möller. Det är ett kostligt resonemang. Dagens Nyheter har endast begärt klarhet i saken. Men naturligtvis måste man klandra kungen, om han förberett bildandet av en oparlamentarisk och tyskvinnad regering, och hr Möller, därest denne utan fog antytt dylika planer från monarkens sida. Eller anser till äventyrs Svenska Dagbladet att kungen, respektive hr Möller, under de angivna förutsättningarna handlat rätt? Det länga talets korta mening är alltför uppenbar; vid tanken på att hr Möllers utsagn helt eller delvis kunde vara riktig skyggar tidningen tillbaka och kritiker tystnad kring hela saken. Att tidningen skulle handla av omsorg om hr Möller torde ingen föreställa sig. Genom detta oskuldsfulla och genomskinliga spel kan ingen övertygas; sedan må läsarna leando vara surt eller generat.

Stockholms-Tidningen varierar samma tema. Den uppställer levnadsregler av hittills okänd typ. "Statschefen bör i anständighetens namn hållas utanför kritik och debatt, då ingen av hans ansvariga rådgivare haft något att invända mot hans konstitutionella hållning." Det nämar vid ändå inte tidningen: skulle verkligen blott statschefen få falla något omdöme om monarkens handlingar? Skulle alltså brott mot parlamentarismens principer inte få kritiseras och kungen kunna bilda en oparlamentarisk regering utan att reaktion vore tillåten? Låt oss i detta påstående se en tankeldiset, liksom Svenska Dagbladets förklarad av svårigheten att finna argument för en dålig sak.

Tidningen skriver också att hr Möllers uttalande "givetvis endast är en teoretisk spekulation". Är det möjligt? Hr Möller skriver att en särskilt allvarlig risk för regeringskris förelåg vid det tyska kravet i juni 1941 och fortsätter: "Den stora fara som en regeringskris skulle gjort akut var att samlingsregeringen skulle ha ersatts med en klart till sin arda tyskvinnad regering." Om detta skall fattas som "en teoretisk spekulation", är hr Möller helt oförmögen att uttrycka vad han menar. En sådan misstanke finns intet skäl för: hr Möller brukar uttrycka sig klart, och alltså mena vad han säger. Om han i detta fall inte gjort det, bör han vidgå sitt slarv eller sitt misstag; det är inte Stockholms-Tidningens sak att göra det i hans ställe.

Den socialdemokratiska pressen är hittills tyst. Denna praktiska mörkläggning, som avstår från alla förklaringar och alla teorier om mörkrets värde — den obrottsliga tystnaden — är att föredra framför de oroliga hentningar som presteras av mörkläggningens moralister. Och denna tystnad är lika talande.

Fredsfördraget inviger ett nytt demokratiskt tidevarv

i finska folkets historia, skrev Vapaa Sana, det folkdemokratiska huvudorganet, häromdagen. Denna entusiastiska stämning är beteckande för kommunistiska kretsar, däremot inte för opinionen i övrigt, som snarast utmärks av trött resignation, av bitter missstrogenhet. De senaste upplysningarna om tysarnas avsikter att med "milt våld" tränga in i industriella företag för att på det viset skapa ett helt nytt kontrollsystem med obestämd räckvidd har givetvis ökat misstänksamheten, inte bara "i finska industrikretsar", utan långt utanför. Omfattningen av de ryska kraven — enligt folkdemokratisk åskådning förmodligen lika "rättvisa" och "naturliga" som allt annat — har ännu inte fullt klarlagts. Inte heller föreligger säkra uppgifter om finska regeringens hållning. Vad den önskar kan ju inte råda någon tvekan om. Den vill så långt möjligt återställa landets självständighet, även på det ekonomiska området. De påtryckningar som Finland nu utsätts för visar att svårigheterna är mycket stora. Det tjänar ingenting till att skönmåla förhållandena. De som företräder osavhängighetsviljan har ingen nytta av att man undviker att säga sanningen om begränsningen av deras rörelsefrihet och om den hart när obegränsade nationella självuppfyllelse som karaktäriserar kommunisternas strävanden.

PRESSGRANNAR

Den polska valrörelsen och det polska valet är en demokratisk prestation av stora mått, enligt Ny Dags (k) sakkunniga omdöme. Kommunistorganet förklarar att "man måste beundra den bragd som organiseranedet av valet innebär":

"Bondeledaren" Mikolajczyk, som om han ville skulle kunna stoppa banditismen, ayrats emellertid vara ansvarig för att ha spelat mot Polens demokrati. Redan på valdagen var förfalskning av hans kor för övrigt klagining av valet, i förhoppning att överklagandet skall störa de normala förbindelserna mellan Polen och utlandet, ge terroristerna en ytterligare frist och förmå andra makter att med ekonomisk och politisk medel motsätta sig den polska återhämtningen.

Valets demokratiska karaktär intygas av de utländska journalisterna, som förklarar att de haft fritet att se och rapportera vad de velat... Rapporter av annat innehåll är icke journalisternas egna vittnesmål, utan uppgifter som de fått av kretsarna kring Mikolajczyk. Om de anglosaxiska regeringarna långa ta Mikolajczyks klagomål på allvar, så kan de i vart fall icke begnsa få folk att tro att de är ute för att värna demokratin i Polen.

Det beror på vad man menar med "folk" och om man kan skilja på folk och få. Tidningen Arbetaren räknas tydligen inte till dem som kan tänka, eftersom där läses följande — närmast med adress till socialdemokratiskt press:

Att den bolsjevikiska pressen inte bara tiger med valterrorn utan därtill framställer valen som ett bevis på folkfrihet må så vara. Den är servil för de ryska maktbavarna intill självförakt. Av den skall man således inte begära politisk bedömning. Men den socialdemokratiska borde dock inte vara lika slavbunden. Då även denna press i allmänhet tiger, så kan det inte enbart förklaras med det förhållandet att det socialdemokratiska partiet i Polen är delaktigt i *svindeln*. Man kan exempelvis bevittna att såväl den norska som den danska socialdemokratiska pressen ganska obarmhärtigt avslöjar bedrägeriet. Hur kan det då komma sig att den svenska i allmänhet tiger? Kan det bero på något korruptivt inflytande från det nya ryssvatalet? En kritik mot den polska valsvindeln kommer indirekt att drabba den österneperiska maktmonopolet i Kreml. Är det därför man tiger?

Faktum är att den socialdemokratiska pressen under senare tid blivit mycket försiktig i sina uttalanden, när det gäller den ryska bolsjevismen.

Anklagelsen för att överalåta måste förhållandena vägas till att gälla en inom den s. k. arbetarpressen alltmera utbredd likgiltighet för förtryckarsnetder och åsidosättande av elementära mänskliga rättigheter över huvud taget. Exempel anföres bland annat beträffande tyska "slavarbetare":

Man måste konstatera att det råder en fruktsnvärd degeneration inom den internationella socialismens bolsjevikiska och socialdemokratiska förgreningar. Den internationella samhörighet och solidaritet som skulle vara den socialistiska rörelsens särmärke har dragits i smutsen på ett hvottetligt sätt. Och på detta förfall och elände gynnas man ha sett kronan med fotbollsorganisationen godkännande av införandet av tvångsarbete för de tyska gruvarbetarna. Här spottar man alla internationella solidaritetsbegrepp i ansiktet. Märk väl — det drabbar inte bara nazister utan också antinazister, också dem som suttit i Hitlers koncentrationsläger och fängelser. Det drabbar dem därför att de är tyskar. En mera vidrig och hänsynslös av hat grundad motivering än denna har man svårt att föreställa sig. När den socialistiska arbetarrörelsen kan göra sig skyldig till sådana brott, vad skall man då vänta sig av de andra?

Vi vägar påstå att ett sådant beslut icke varit tänkbart före den ryska landorganisationens anslutning till bolsjevismens internationalen. Man hade före detta intrade icke vågat att så öppet bita huvudet av all skam.

Det går kanske till en tid, sedan kommer ofelbart att bakslag som hårt drabbar dem som nu synes vara tongivande. Samarbete och samförstånd med de kommunistiska fribetsfienden, na har alltid blivit till olycka för socialdemokratin. Även den svenska socialdemokratiska pressen — nu så foglig och så tjänstvillig mot Moskva — kommer att få erfara detta.

Hur går det med den energiske och duktige kef som startar en liten rörelse i hantverksmässig skala, bygger ut den till en industri med hjälp av de pengar rörelsen ger, ser till att utvecklingen går lugnt och att företaget står på stadiga ekonomiska fötter, ger fast och jämn sysselsättning åt en växande arbetarstam, som känner trygghet i företaget? frågar Vestmanlands Läns Tidning (fp) i samband med skatteförslagen. Han är lidelsefullt intresserad för verksamheten, tänker inte på att "gardera" sig genom att låta en del av sina inkomster hamna i lugnare och säkrare (men mindre produktiva) kapitalobjekt, t. ex. hyreshus, leder sina barn in i företaget och dess principer. Karlen är ingen fantasprodukt, han finns litet varstans i vårt land — den citerade tidningen vet det av egen erfarenhet — och företag av den typ han företräder räknas även av hr Wigforss som en tillgång för landet:

Kommer den sortens karlar att fortsätta efter samma recept sedan hr Wigforss fått sitt program till verklighet? Finns det inte en betydande risk att mannen i fråga blir en betydligt försiktigare general? Men inte försiktig på ett sätt som produktion eller anställda får glädje av. Han kommer inte att låta tillbaka avkastningen i företaget i samma utsträckning som tidigare, dess utvecklande kommer att gå långsammare — med större risk att det övertumfas av konkurrerande storföretag. I stället "konsolliserar" han en del inkomster över i bekvämare, mindre produktiva men lättare realiserbara kapitalobjekt, t. ex. några hyreshus, här och där, vilka sedan får stryka med när skatten skall betalas av hans efterlevande. Särskilt om han har en större familj blir nog detta gången.

Och barnen? Blir han inte frestad att med tanke på deras framtid hellre kosta på dem en uppfostran som leder till en ämbetsmannastol än att rikta in deras verksamhetsfält på ett företag, där personkontivet enligt en del utifrån välvilliga iakttagare heter statligt deltagarskap?

Kan man till slut förutsätta att de anställda i ett dyliket företag har förståelse av att det allmänna bidrar att bromsa utveckling och konsolidering genom plötsliga, oberäkneliga storhugg av kapitalet, vars värde ligger i att det får arbeta i maskiner av olika slag?

Svaret kan inte gärna bli mer än ett. Och, samhället själv? Måste inte den och allad intresse vara att stuarsve främja än bromna företagsamhet av det slag som här diskuteras?

Vad allmänheten kan begära är en undersökning som visar hur det Wigforssiska förslaget kommer att verka på tyrfall av olika kategorier, hämtade ur verkligheten, och därtill en översikt som visar omfattningen av den företagstyp som här närmast berörts. Då finna underlag för en fortsatt diskussion.

Hittills har regeringen vägrat att bevilja tidsfrist så att en sådan prövning kan utföras. Frågan om finansministern vill visa saklig lojalitet kommer att ställas ännu en gång och med ännu större eftertryck när remissytrandena föreligger om några veckor.

Om socialdemokraternas nyuppfunna taktik mot folkpartiet skriver tidningen Ljusnan (fp):

Uppenbarligen har man kommit underfund med att den gamla taktiken medförde vissa farligheter. Hr Ohlin och därmed även folkpartiet har kommit för långt fram i rampljuset, det har blivit en attraktiv företeelse till och med för sådana medlborgare som äro formellt manslaskrivna hos socialdemokraterna men innerst inne tvivla på hållfastheten i de lärer som där föras till torgs. Nu har man därför slagit in på en alldeles motsatt väg. Hr Ohlin utmålas nu som den som misbyckats i sin strävan att bli oppositionens ledare.

Det är bekvämare och riskfriare för socialdemokraterna om de kunna utmåla högern som oppositionens ledare, i all synnerhet som de därmed också få tillfälle att utmåla folkpartiet som en följeslagare till högern.

Högerns sociala omkostymering väcker alltjämt misstro, och en opposition som leds från detta håll kan mycket väl utmålas som en farlig motståndare för den sociala utvecklingen. Längt farligare är det om det är ett reformvänligt, socialt intresserat vänsterparti som står i spetsen för oppositionen:

En sådan fara måste avvärjas, och går det inte på annat sätt, så får man förelka inbilla folk att detta parti är maktlöst och utan betydelse. Det är den taktik som man nu försöker sig på.

Den är genomskinlig som cellofan.

OFFICIELLT

Regeringsrätten. T. f. andre kanslirekreteraren L. E. Osterholm, förvaltningsdepartementet, har förordnats att till 1 juli vara föredragande i regeringsrätten.

Folkhushållningsdepartementet. Avdelningschefen i arbetsmarknadskommissionen, byråchefen E. Sundström, har förordnats att som sakkunnig inom folkhushållningsdepartementet handlägga de ärenden som departementschefen bestämmer.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. På konstruktionsbyrån har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen antagit ingenjörerna E. Andersson, O. Blomkvist, B. Bång, H. Landström, F. Sjöstrand, B. Tengbom till byråingenjörer i lönegrad Ee 21 till byråingenjörer i lönegrad Ee 21 och ingenjörerna L. Bergström, S. Sjöblom och N.-G. Ståhle till tjänstemän i lönegrad Ee 21.

Konstituerat ritarna S. Gabrielson, T. Svensson samt i tjänsten W. Pejrud till ingenjörer i lönegrad A 17, antagit ingenjörerna N. Ahlner och H. Persson samt ritarna F. Kellner och S. Lööf till ingenjörer i lönegrad Ee 17.

konstituerat ingenjörsassistenten M. Sundberg, ritare G. Wallbrink samt ritbiträdena E. Carlsson, S. Dahl, och G. Wetberg till ritare i lönegrad A 13.

på konstruktionsbyrån antagit ritare B. Sigfried samt ritbiträdena B. Barth och G. Lipping samt ingenjör S. Syvertsen till ritare i lönegrad Ee 15.

rit- och skrivbiträdet Irma Bartholdson, ritbiträdet Elvor Rosenquist samt kopisten Tilla Wählin till ritbiträden i lönegrad Ee 8 samt kontorsbiträdet Anna-Lisa Andersson till ritbiträde i lönegrad Ee 6.

Armén. Arméchefen föreslår under förutsättning av bifall till tidigare lnsända förslag till

tygingenjör 2 klass civilingenjör S. W. Meuch (med placering som luftvärnsingenjör i Amona).

Den dam, som är angelägen om sitt yttre anlitar "Saltsjöbadsvätten", Nannanrop.

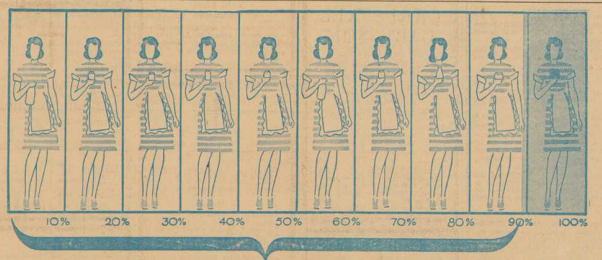

9 av 10 husmödrar anser GLAS vara det mest hygieniska förpackningsmaterialet för livsmedel.

88%
av Sveriges husmödrar svarade
GLAS

VID EN riksomfattande marknadsundersökning tillfrågades över 5.000 svenska husmödrar vilket förpackningsmaterial för livsmedel de ansåg vara mest hygieniskt. Inte mindre än 88 % svarade: GLAS. Det är lätt att förstå — ty glas är hygieniskt. Glas ger aldrig någon bismak åt ömtåliga födoämnen. Näringsvärde, smak och arom bevaras fullt betryggande i glas. Därtill är det trevligt att handskas med de hygieniska glasburkarna — alltid lika lätta att hålla rena. Om glas säger man med rätta: *"Glas skyddar hygieniskt utan att dölja."* Man kan se genom glaset och bedöma varans kvalitet innan förpackningen öppnats och man kan se genom glaset hur mycket som finns kvar av innehållet sedan förpackningen tagits i bruk.

AB. Surte Glasbruk har satt som sitt mål att för en rad värdefulla livsmedel få fram rationaliserade och därmed billiga glasförpackningar — värda att bära kvalitetsbeteckningen SURTE-GLAS.

GLAS VISAR VARAN

* S *

AB SURTE GLASBRUK
SURTE
Beläget 1,5 mil från Göteborg vid Göta älv
Kapacitet:
ca 100 miljoner emballageglas per år

ENSAMFÖRSÄLJARE AV SURTE GLAS: BUTELJGLASBRUKENS FÖRSÄLJNINGS AB. STOCKHOLM

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.